

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

MÜKERREM İNSAN

Ramazanođlu
MAHMUD SÂMÎ

neşre hazırlayan
ÖMER KIRAZLI

ERKAM
YAYINLARI

ALLAH TEÂLÂ Buyuruyor.

«And olsun, biz Âdem oğullarını mükerrerem kıldık. Onları karada ve denizde binitlere yükledik. Onları temiz rızıklarla rızıklandırıp, yaratıklarımızın çoğuna üstün kıldık.»

İsrâ Sûresi : 71

«Ey îmân edenler! Allah'ı çok çok zikredin. Ve O'nu sabah akşam çok tesbih edin!»

Ahzâb Sûresi : 41 - 42

TAKDİM

Milyarlarca mahlûkat içerisinde mükerrem olarak yaradılan insan, bu mükerremiyetini idrâk etmek ve yolunca gitmek mecbûriyetindedir.

İslâm dini bunun yolunu göstermektedir. Bu yol sırât-ı müstakimdir. Hidâyet ve felâha bu yolla erilir. Bu bir tâlim, terbiye ve seyr u sülûk işidir.

Bu risâle bunun lüzum ve vücûbunu âyet-i kerime ve hadis-i şeriflerle isbatlaması bakımından basiret erbâbına büyük ölçüde ışık tutacaktır.

Tevfik ve hidâyet ALLAH'dandır.

Ömer KIRAZLI

Bu mükerremiyet, insana takvâ mucehesinde ihsân olunmuştur. O da :

إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ.

«Sizin Allah indinde en mükerremi-
si, en müttakî olanınızdır» (3) âyetiyle
irtilmiştir.

İttikâ : Allah'a şüphesiz inanmak,
irlerini tutmak, nehyettiklerini yap-
mak, iyi sakınmak tam korunmak, vi-
yesine girmektir.

Kevnî kanunlara muvafık hareket et-
k, musahhar kılınan eşya ve kanun-
dan meşrû olarak istifâde etmek, ha-
ndan kaçınmak, halâle rağbet eylemek;
si halde, azâba dûçar olunacağını bil-
k ve dehşetli hallerin zuhurundan
çkmaktır.

أَتْقَىٰ Mübalâğa ile, en çok ittikâ
edendir.

İnsanın bütün mevcüdiyetiyle
Hakka yönelmesi,
Her an «Allah» ile olmak şuû-
runa ermesidir.

«İşte bu insan en mükerremdir. Yoksa türâbî, hayvânî ve zulmânî bir ceseden ibâret olan hayvân-ı nâtık tâbir edilen mevcûda, mükerrem ıtlâkı câiz değildir. Bu vücud, koyun gibi yer, içer, uyur, ölür.

«Mükerrem ıtlâkına şâyân olacak benî âdem, ancak tâlim-i nefis ve tehzîb-i ahlâk ile tezyîn-i zâhir ve bâtın eden hâdimân-ı serâperde-i şeriat ve mahremân-ı nâzenînân-ı tarikat olan bahtiyâran-ı ümmetdir.» (4) Böyle bir varlık, insânî, ruhânî, nurânî vasıfları hâiz, hitâb-ı ilâhîye mazhar bir varlıktır. Âyetteki murâd-ı Sübhânî de budur.

Böylece en güzel kıvamda ve mükerrem sıfatda yaradılan insanın nefisini tezkiye, kalbini taşfiye etmesi lâzımdır.

Kur'ân-ı Kerim'in beyânına nazaran:

İnsanda (6) nefis mertebesi vardır :

1 — Nefs-i emmâre.

(Sûre-i Yûsuf'da)

2 — Nefs-i levvâme.

(Sûre-i Kiyâme'de)

3 — Nefs-i mülheme.

(Sûre-i V'eşşems'de)

4 — Nefs-i mutmeinne.

(Sûre-i Fecr'de)

5 — Nefs-i râziye.

(Sûre-i Fecr'de)

6 — Nefs-i merdıyye.

(Sûre-i Fecr'de)

yan olunmuşlardır.

Bunların tarifleri :

1 — Nefs-i emmâre :

Hakkın emirlerine uymayan, men'etlerini fütursuzca yapan, şeytana uyan, yfine, zevkine, günaha düşkün nefisdir. ihelâ, süfehâ ve erbâb-ı meâsinin neflidir.

2 — Nefs-i levvâme :

Hakkın emirlerine kısmen uymayan, men'ettiklerini bazan yapan ve yaptığı

zaman da pişman olan, kendini zaman zaman kınayan, levm eden nefisdir.

Hasenâtıyla mesrur, seyyiâtıyla mahzûn olan nefisdir.

3 — Nefs-i mülheme :

Hakkın emirlerine mümkün mertebe uyan, men'ettiklerinden mümkün mertebe sakınan ve bu hallerinden dolayı bazı ilâhî ilhamlara nâil olan nefisdir.

4 — Nefs-i mutmeinne :

Hakkın emirlerine tam uyan, men'ettiklerinden sakınan, kuvvetli iman ve itmi'nân sâhibi nefisdir. Ârif-i billâh olan, takvâ ve yakın ashâbının nefsidir. Bunlar hitâb-ı ilâhiyyeye mazhardırlar.

Âyet-i kerîmede :

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً
فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّاتِي.

«Ey itmi'nâna ermiş nefis! Sen Rabbinden, Rabbin de senden râzı olarak Rabbine dön! Kullarımın arasına katıl! Ve cennetime gir!» buyurulmuştur. (5)

Görülüyor ki, mutmeinne'den aşağı ercedeki nefisler hitâb-ı ilâhiye lâıyk lamamışlardır. Ancak itmi'nâna ermiş lan nefis-i mutmeinne; râziye ve merdıye nefisleri hitabullaha mazhar olmuşlardır. Ve Allah mutmeinne nefis sâhipleri-i râziye ve merdıye makamlarına dâvet buyurmuştur. Bu dâvete icâbet; insana tâlim - terbiye ve seyr u sülük gerekir.

5 — Nefs-i râziye :

Her vechile Hakk'a yönelen, dâima Allah ile olmak şuûruna eren, hikmetine ve hükmüne râim olarak Hak'dan râizan nefisdir.

Âyet-i kerimede :

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ
وَالْأَنْفُسِ وَالشَّمَرَاتِ وَبَشِيرِ الصَّابِرِينَ.

«And olsun sizi biraz korku, biraz çlık; biraz da mallardan, canlardan ve tahsullerden yana noksanlaştırma ile atihân edeceğiz. Sabr edenlere (rıâmı) üjdele!» buyurulmuştur. (6)

6 — Nefs-i merdıyye :

Bütün mevcüdiyetiyle hakkâni durum ve tâatda bulunan böylece Hakk'ın kendisinden râzı olduğu nefisdir.

İnsanın mükerrem olabilmesi için, nefisini tezkiye etmesi şarttır.

Nefisini tezkiye insana farzdır.

Nefsi tezkiyeye çalışmak ve bu uğurda seyr u sülûke girmek cihâd-ı ekberdir.

Bu tâbiri Peygamberimiz Hazret-i Muhammed Mustafâ Sallelahu Teâlâ Aleyhi ve Sellem Efendimiz «Tebük Gazvesi»nden dönüşlerinde bizzat kullanmışlar ve ashâbına :

— «Şimdi küçük cihaddan (muhârebeden,) en büyük cihâda (nefsi islâh etmeye, kâmil insan olmak cihâdına) dönüyoruz,» buyurmuşlardır. (7)

Tebük Seferinde mühim bir safha :

Resül-i Ekrem Sallelahu Teâlâ Aley-i ve Sellem Efendimiz (30.000) kişilik skerle (mücâhid ashabla) Tebük sefine hazırlanıp çıkdılar...

Ordu epeyce yol aldıktan sonra sorular :

— Sefere iştirak etmeyen var mı? Evaben :

— Kâ'b ibni Mâlik, Mirâre, Hilâl cîâda katılmadılar, denilince :

— Mâzeretleri nedir? buyuruldu. Hastalık, körlük, ihtiyarlık mı?

— Hayır... Hasad zamanı olmasından olayı meyve toplama ve sâir dünya işleri ağır basarak harb hazırlığına iştirak edememişler, ordu hareket etmiş; gekmişler, yetişememişler şehirde kalmışlar... denilince :

— Bunlara selâm verilmesin! ve selâmları alınmasın! emri sudür etti. Asâb-ı Kirâm da Medineye avdetlerinde bunlara selâm vermediler.

Bunun üzerine bu üç sahâbiye dünyaya zindan oldu.

Öyle bir devirde selâmlaşmaktan mahrum kalmaları da onlara büyük azâb oldu. Sonra âilelerine de yakın olmamaları emrolundu. Öyle ki, âileleri, Resûl-i Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e gelerek, kocalarının tâkatsız ve perişan olduklarını, ve fakat zâhiri hizmete muhtac bulduklarını arz ettiler. Bunun üzerine uzakdan yardım edilmesine müsâade edildi.

Bu haller bunlara çok ıztırâb verdi. Hattâ bir gün Kâ'b ibni Mâlik, ahabâbi olan, çok ihtiyarlığı dolayısıyla şehirde kalan «Ebû Katâde» radiyallahu anh'i ziyârete gitti. Duvardan atlayarak bahçesine girdi, yanına vardı. Selâm verdi... Ebû Katâde selâmını almadı. Bunun üzerine Kâ'b ibni Mâlik :

— Benim Resûlullah'ın dostu olduğumu bilmiyor musun dedi.. Ebû Katâde :

— Allah ve Resûlü bilir! dedi ve hiç konuşmadı.

Kâ'b beyninden vurulmuşa döndü. Husrân içinde evine geldi.

Bu hal elli gün devam etti.. Yemeden, içmeden, ve işden kesildiler.

Nedâmetleri, tevbeleri muhîte yayıldı. Nihâyet haklarında âyet-i celîle nâzil oldu da; tevbeleri kabûl olundu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ.

«Ey imân edenler! Allah'dan korkun (emir ve kanunlarına uyun) da sâdıklara beraber olun!» (8)

Emr-i ilâhîsiyle nihâyetlenen âyetlere afv-ı ilâhîye mazhar oldular da bir da-ıa böyle haller tekerrür etmedi.

Bu, Ashâb-ı Kirâm ve ümmete büyük bir ders oldu...

DİKKATI!

Küçük cihâd denilen muhârebeden, eri kalmak böyle hacâlet ve hüsrân lursa, en büyük cihâd olan nefis tezki-

yesi ve kâmil insan olmak yolu terk edilirse hüsrân ve azâb ne kadar büyük olur? Düşünelim!..

Bu hüsrân ve azâb hem dünyada, hem âhiretde vuku' bulur.

Zîra Hadis-i Şerifde :

تَمُوتُونَ كَمَا تَعِيشُونَ وَتُبْعَتُونَ كَمَا تَمُوتُونَ.

«Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz! Nasıl ölürseniz; öyle ba's olunursunuz!» buyruluyor.

Âhiretde mahşer günü, herkesin hesâba çekileceği bir gündür.. Her şahıs yaptıklarından sorulacaktır.. Geçirilen her dakikanın hesâbını Allah'a mutlaka vereceğiz...

Âyet-i Kerîmede :

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ.

«O günde ki nice yüzler bembeyaz (nurlu) olacak, niceleri de kara yüzlü olacak... Kara yüzlü olanlara gelince, onlara «imânınızdan sonra küfrettiniz hâ! İşte o küfretmenize mukâbil, tadın azâbı!» denilecek.. Yüzleri bembeyaz (nurlu) olanlar ise Allah'ın rahmeti içindedirler. Onlar orada ebedi kalıcıdır,» buyurulmuştur. (9)

Kezâ o gün mücrimler hakkında :

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ .

«Günahkârlar simalarıyla tanınacak la nâsiyelerinden ve ayaklarından yakalanacak (sürüklenecekler,» buyurulmuştur. (10)

İnsanın en şerefli yeri nâsiyesi (alını) ır. Oradan yakalanması ve ayakları ile sürüklenmesi ne kadar mühim olduğunu düşünmek lâzımdır.

Kıyâmette «feze'-ı ekber» (en büyük korku) günü, herkes çok telâşlı ve korkulu olacaktır. Öyle ki :

Âyet-i Kerîmede :

فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا.

«Eğer siz küfrederseniz; çocukları ak saçlı ihtiyarlara çevirecek olan bir günden kendinizi nasıl koruyabileceksiniz?» (11)

O gün çocukların saçları (korkudan bir anda) ağaracaktır.

Kezâ :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ
يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ
ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى
وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ.

«Ey insanlar! Rabbinizin azâbından sakının! Çünkü o kıyâmet sâatinin zelzelesi büyük bir şeydir. Onu göreceğiniz gün her kadın kendi başının derdiyle emzirdiği çocuğu unutup geçer, her hâmile çocuğunu düşürür.. İnsanları sarhoş ola-

rak görürsün, halbuki onlar sarhoş değildirler fakat Allah'ın azâbı pek şiddetlidir.» buyuruluyor. (12)

O gün, sekir verecek bir şey içdiler de mi sarhoş oldular?

Hayır, Allah'ın azâbının şiddetinden korkdular da; kendilerinden geçdiler; sarhoş gibi oldular...

Durum böyle olunca, Cenâb-ı Hak Rahman ve Rahim olarak; dünyada kul-larını kurtarmak üzere :

وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ.

«Gâfillerden olma!» buyuruyor. (13)
Kezâ bütün insanlara :

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ.

«Hem kendileri Allah'ı unutmuş, hem le Allah'ın kendilerini kendilerine unuttuğu kimseler gibi olmayın onlar fâsıkların tâ kendileridir.» (14)

Ve sonra :

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ.

«Ateş yârânı ile, cennet yârânı mü-
sâvî olmaz. Cennet yârânı, ancak onlar
kurtuluşa erenlerdir.» (15)

Ve Kur'ân-ı Azîmüŝŝan'ın te'sirini
beyanla müteâkiben :

لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا
مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ
يَتَفَكَّرُونَ.

«Eğer biz bu Kur'ân'ı bir dağ başına
indirsek idik muhakkak ki onu Allah kor-
kusundan baş eğmiş parça parça olmuş
görürdün! İşte biz bu misalleri insanlar
tefekkür etsinler diye îrâd ediyoruz!» bu-
yuruyor. (16)

Cenâb-ı Hak eşref-i mahlûkat olarak yarattığı insanlara hitaben :

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا.

«Sizi abes olarak mı yarattık zannediyorsunuz?» (17)

Ve

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى.

«İnsan başı boş bırakılacağını mi zannediyor?» buyurmuştur. (18)

Kâinatta hiç bir şey abes yaratılmamıştır. Her varlığın ve zerrenin bir hizmeti, bir hikmet vardır.

Hele insan asla başı boş bırakılmayacaktır. Bazı çiftçilerin, ihtiyarlamış, zayıflamış öküzünü artık bir iş göremez diye kırlara «Hoo!» diyerek bırakması gibi, sizler de öyle bırakıldınız mı sanırsınız! Öyle değil Vallahi!

Kendi durumunu idrâk eden akıl sâhibi insanın iliklerine işleyen bu ilâhî sualler, aynı zamanda — büyük bir belâgatla — cevâbını da ihtivâ etmektedirler :

— Elbette abes yaratılmadınız!

— Muhakkak başı boş bırakılmıyacaksınız! diye ilâhî ihtar ve ikazları hâvidir. Ve kat'iyetle insanlığın ve İslâmlığın icabları yapılmasını âmirdir.

Bu icabların başında «nefis tezkiyesi» (terbiyesi) geliyor... Bunun için de mü'min ve müslim olarak :

- İman
- İlim
- Amel-i sâlih
- Güzel ahlâk ehli

bulunarak; şer'î, fikri ve ahlâki bilgilerimizi artırmakla beraber, riâyet etmekliğimiz gereken beş esas vardır :

Birinci Esas

İELAL GİDÂ ALMAK - AZ YEMEK ORUÇDAN FAYDALANMAK

Mideyi tıka basa doldurmamak, biraz boş bulundurmak, maddî bünyede uzuvların yorulmaması, mânevi melekâtın gelişmesi için zaruridir.

Seyr u sülûk ve kelâm-ı kibarda :

- Az yemek,
- Az konuşmak,
- Az uyumak,
- Uzlet etmek,

rahat ve huzur için şarttır.

رَأْسُ الدَّوَاءِ الْحَمِيَّةُ.

«Devâların başı az yemektir.» buyurulmuştur. Kezâ :

- 3 — Açlıkda kalbde züill ü inkisâr ve tevâzu olur.
Toklukda tuğyan, tefâhur ve kibr olur.
- 4 — Açlıkda fakir ve açlar düşünülür.
Toklukda, unutulur, düşünülmez olur.
- 5 — Açlıkda şehvâni, nefsâni istekler kırılır.
Toklukda, nefs-i emmâre kuvvet bulur.
- 6 — Açlıkda vücudda uyanıklık ve zindelik olur.
Toklukda uyku ve gaflet olur.
- 7 — Açlıkda ibâdet ve tâata devam kolay olur.
Toklukda, tenbellik ve gevşeklik olur.
- 8 — Açlıkda beden sıhhatli olur. Maraz def' olur.
Toklukda vücud yıprar, hasta olur.

- 9 — Açlıkda, bedende hafiflik, ferahlık olur.
Toklukda, ağırlık, atâlet olur.
- 10 — Açlıkda sadaka vermeğe, isâr ve infâka şevk gelir.
Kıyâmet günü sadakanın gölgesinde oturur.

Oruç tutmak tertibini ehlullah şöyle yaparlardı :

- Kameri aylarda evvelâ her on günde bir oruç tutarlar. Bir ayda üç oruç olur. Bu bir kaç ay devam ettikten sonra vücud bunun feyzine rahatına alışır. Sonra :
- Eyyâm-ı biyz (Kameri ayın 13, 14, 15 nci günlerin) de mütevâliyen (arka arkasına) 3 gün oruç tutulur. Ve bir kaç ay sonra da bu haller tekâmül ettikde :
- Haftada iki gün (pazartesi, perşembe günleri) ihtiyârî olarak oruç tutulur.

Bu oruçlarda mânen ve maddeten istifâde ve istifâza edilmesi için evvelâ Allah'ın rızâsını gözetmek lâzımdır.

Bu istifâdeye göre mânevî dersin de yükselmesi gerekir. Bunu derse nezâret eden Zât görür ve icâb edeni tavsiye eder.

Bütün mes'ele ihlâsla, Hak rızâsı için vücûdu yıpratmadan oruçla (az yemekle) vücuddaki letâifi, melekâtı çalıştırmak; böylece nefis tezkiyesine muvaffak olmaktadır.

İzinsiz olarak kendi kendine riyâzat yaparak vücudu büsbütün tâkatdan düşürmek, acâib hayâlâtâ maruz kalmak da doğru değildir. Her hâl ü kârda itidâl üzere bulunmak tekâmül için lâzımdır.

Haddinden fazla gıdâ vücuda yüküdür. Maddî ve mânevî mahzûru büyüktür. Haddinden noksan gıdâ da zayıflık; hastalık irâs eder. Bu işe dikkat gerektir.

Meşhurdur :

Tabiblere, devânın en şifâlısı nedir diye sormuşlar :

— Az yemekdir, diye cevap vermişler..

Hikmet ehillerine, ibâdete en ziyâde şevk veren nedir? diye sormuşlar :

— Az yemekdir, buyurmuşlar.

Zâhidlere, Hakka bağlılığı en ziyâde takviye eden nedir? diye sormuşlar :

— Az yemekdir, buyurmuşlar.

Âlimlere, İlim hıfzında efdal şey nedir? diye sormuşlar :

— Az yemekdir, demişler.

Âmirlere, en lezzetli ve gıdâlı taam nedir? diye sormuşlar :

— Az yemekdir, diye cevap vermişler...

Peygamberlerden sonra en faziletli

insan olan Hazreti Ebû Bekr (Radıyallahu anh) e, Hazret-i Ali (Kerremallâhu vecheh) sormuş :

— Her zaman bize tekaddüm ediyor-sun (Hayır işlerinde bizden önde gidiyor-sun), bu üstün fazileti kazanmana sebep nelerdir?

Ebû Bekr Sıddık radıyallahu anh :

— Allah bilir ya, Beş şeyi yapmağı kendime şîâr edinmişim :

- 1 — İnsanları iki kısım gördüm.. Bir kısmı dünyâyı ister, bir kısmı ukbâyı; Ben Mevlâ'yı istedim.
- 2 — İslâma girdiğim günden beri doyasıya yemek yemedim. Mârifetullah (Allah'ı bilmek ve düşünmek) zevki ve lezzeti, bana dünya taâmından daha lezzetli geldi.
- 3 — İslâma girdiğim günden beri kanasıya su ve şerbetlerden içmedim. Mahabbetullah zevki bana dünya şerbetlerinden daha lezzetli geldi...

Dikkat :

Bu yememek ve içmemek yirmi, otuz gün değil bir ömür devâm etmiştir. O iklimde, o sıcak günlerde bunu yapmak nefis terbiyesine ne kadar itinâ etmektir. Bu ne sabır... Hele tasaddukda yiyeceğinin birini yiyor, ikisini veriyordu. (radiyallahu anh.) Devâm ediyor :

- 4 — İslâma dâhil olduğumdan beri karşılaştığım iki amelden yani dünya ve âhîret amellerinden, âhîret amelini tercih ettim.
- 5 — Resûlullah sallellâhu aleyhi ve sellem'e mülâzemet ettim. Ondan bir saat bile ayrılmamağa gayret eyledim. Hicret-i seniyyede «SEVR» mağarasında beraber bulundum.

İkinci Esas

KUR'ÂN-I KERÎM'İ MÂNASINI BİLEREK OKUMAK VE O'NA UYMAK ; NAMAZI HUŞÛ' İLE KILMAK

Cenâb-ı Hak :

الَمْ * ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ * الَّذِينَ
يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ *
وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ
وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ * أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ *

«Elif lâm mîm. İşte bu kitab, kendin-
de hiç şüphe olmayan (Kur'ân) dır. AL-
LAH'a ittikâ edenlere (ona tam uyan ve
tam korunmayı dileyenlere) hidâyetdir.
(Yol gösterir, irşâd eder.). Onlar ki gaybe
imân ederler (Allah'a, meleklerle, kader
ve kazâya... inanırlar) ve namazı dürüst
kılarlar. Ve kendilerine ihsân eylediğimiz

rızıklardan infâk ederler. Muhtacına verirler. (Ve ey Resûlüm!) onlar ki, hem sana indirilen (Kur'ân) a, imân ederler, hem senden evvel indirilen (bildirdiğimiz vahiyler) e ve âhirete (kıyamete, haşre ve müstakbel ebedî hayata) yakînen imân edenlerdir. İşte yalnız bunlar, Rablerinden bir hidâyet üzerindedirler. Ancak bunlar felâha (huzur ve muradlarına) erenlerdir.» (21)

Dikkat!

Felâha ermek, aksâ'l-gâye, son mertebedir.

Bunun rükünleri şu esas sıra ile beyan edilmiştir :

- Kur'ân'ın muhakkak ve ancak muttakilere hidâyet vereceğini bilmek, O muttakiler ise :
- Gaybe imân edenler,
- Namazı dosdoğru kılanlar,

- Allah'ın verdiklerinden infâk edenler,
- Peygamberimize indirilen ve ondan önceki peygamberlere indirilen vahiylerle îmân edenler,
- Âhirete yakinen inananlar,

Ancak felâha (muradlarına) erenlerdir.

Âyet'i Kerîme :

أَلَمْ تَلِكْ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ * إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ.

«Elif-lâm-ra. Bunlar o mübin (açık ve doğru) kitabın âyetleridir. Şüphesiz ki biz onu mânasına akıl erdiresiniz diye arabca bir Kur'ân olarak indirdik.» (22)

«Bundan anlaşılır ki, Kur'ân-ı Kerim'in mânâsı iyi anlaşılmalı ve mazmûnu ve meâli teâkul ve tedebbür olunmak matlûb-i ilâhidir. Binâenaleyh arabca bilmeyenler için, kendi lisanları ile müm-

kün olduğu kadar, beyân olunması zarûridir. Böylelikle âyet-i kerimenin mânâsına vâkıf olmakla icâbı yerine getirilmesi lâzımdır.» (23)

«Saâdet-i beşeriyyenin üssü'l esâsı ve medeniyet-i matlûbenin ruhu'l ervâhı mesâbesinde bulunan nusûs-ı Kur'âniye ve ahkâm-ı celile-i Furkâniyye'nin künhüne vâkıf olanların ve ona ittibâ' edenlerin şâh-râh-ı terakkîde nâil-i sermenzil-i maksûd olacakları tabiidir.» (24)

HUŞÛ' İLE NAMAZ KILMAK :

Âyet-i Kerime :

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ * الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ.

«Namazlarında huşû' sâhibi olan (Allah'dan korkarak huzurda olduğunu bilen) mü'minler muhakkak felâh bulurlar. (Huzur ve muradlarına ererler.)» (25)

Muhâlif mefhûmu, namazlarında huşu' sâhibi olmayanlar, felâh bulamazlar demektir.

Dikkat!

Namaz, ibâdetlerin başında gelir. Hadis-i şerifde :

الصَّلَاةُ عِمَادُ الدِّينِ .

«Namaz dinin direğidir.» buyurulmuştur.

İnsanın maddî, mânevî, hayatını tanzim eden Allah'ın azametini her rükün başında «Allahu Ekber!» diyerek, zikret-tiren, tahâret ve nezâfetle, ferdi ve içti-mâi düzen sağlayan, dinî ve ilmi gelişme ile ruhî i'tilâyı te'min eden bir ibâdettir.

Âyet-i kerime :

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ .

«Ben, cinleri ve insanları muhakkak bana ibâdet etsinler diye yarattım.» (26)

Böylece bu ibâdetler — biiznillah — bizim kurtuluşumuzu, dünyâ ve âhiret saâdetini, selâmetini sağlıyor.. Huşû' ile edâ edilirse mutlaka Hâlik-ı Zîşân mah-lûkatın felâhını te'min buyuruyor, Elhamdülillâh.

ZİKRULLAHA DEVAM ETMEK

Âyet-i Kerime'de

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا.

«Ey îmân edenler! Allah'ı çok çok zikr edin!» (27)

Âyet'i Kerime'de

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا.

«Zât-ı ulûhiyyetime yemîn ederim ki, Allah'ın Resûlünde sizin için, Allah'ı, ve âhıret gününü arzulayanlar ve Allah'ı, çok zikr edenler için güzel bir örnek vardır.» (28)

Yani Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve

Sellem'de istifâde edilecek, uyulması gereken ahlâk-ı hasene vardır ki o güzel hasletlerden faydalanmak, ancak Cenâb-ı Allah'dan korkan ve ondan sevab ümid eden ve Allah'ı çok zikreden kimselere mahsusdur.

Çünkü âhıret gününe imânı olmayan ve Cenâb-ı Allah'ı arzulamayan ve onu çok zikretmeyi hatırına getirmeyen kimseler, Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e ittibâ' etmiş sayılamayacağından, onun ahlâk-ı hasenelerinden istifâde edemeyeceklerdir.

Âyet-i Kerime'de

وَأذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلاً وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ
وَسَبِّحْهُ لَيْلاً طَوِيلاً.

«Sabah ve akşam Rabbinin ismini zikret! Ve gecenin bir kısmında Rabbi- ne secde et (Namaz kıl!) Ve gecenin uzun bir kısmında da O'nu tesbîh eyle!» (29) buyuruluyor.

Yukarıdaki âyetlerde «Allah'ın çok çok zikredilmesi emrolunuyor.

Muhakkıkın-i müfessirinin tefsirlerinde beyânına nazaran, alel'itlak «zıkr-i kesir» emr-i celili kemâline masrufdur ve mâtûfdur. Bu da mükellef insanın zıkr-i dâimî'ye mazhariyetidir. O da ömür boyu «Kün maallah!» = «Allah ile ol!» emrine inkıyâd ederek, her anında Allah ile olmak şuuruna ermek için zıkr-i kesir ile zıkr-i dâimî'ye nâliyet şarttır... Bu da hiç bir ânını veya nefesini Hakdan gâfil olarak geçirmemektir.

— Bu nasıl mümkün olur?

— Bir mürşid-i kâmilin irşâdıyle, şeriat ve tarikat esaslarına göre tâlim - terbiye ve seyr ü sülûk gören mürid, nefis tezkiyesi ile birlikte kalb tasfiyesini hâlisâne talebeder; ve bir azm-i kavî ve fikr-i müdâm ile râbıta ve teslimiyyet göstererek, mürşidinin nezaretinde hafî olarak «zıkr-i kalbî»ye başlar... «Veled-i kalb» zuhur eder. «Allah» zikrinin seyri müstaid gönüllerin létâif-i aşeresinde te-kâmül eder gider...

Allahın tevfikıyla bu hâlin devâmı ve muhâfazası ile «zıkr-i dâimi» elde edilmiş olur.

İş görürken de uyurken de bu devâm eyler. Artık «El kârda gönül yârda.» (30) ve «Dışın halk ile, için Hak ile!» (31) olur.

Teşbih :

Geminin kaptanı ile makinisti, insan vücudundaki dimağ ile kalbe benzetilir:

Kaptan; Dimağ gibi, dış işlerini, seyr ü seferi idâre eder.

Makinist; Kalb gibi iç işlerini, kuvve-i harekiyyeyi tanzim eder.

Birinin işi diğeri mâni değildir, yardımcıdır.

Âyet-i Kerime :

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَأَنْفَقَهُونَ
تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا.

«Yedi semâ ve arz ve bunların için-

de bulunanlar, Allah'ı tesbîh ederler. Hiç bir şey yoktur ki ona hamd ile tesbîh etmesin! Fakat siz onların tesbihini anlamazsınız. O hakîkaten, halimdir, Gâfûr-
dur.» (32)

Muhyiddîn İbni Arabî Hazretleri'nin beyânına göre :

Bütün mevcûdat lisân-ı hâliyle «Allah'ı» zikir ve tesbîh ederler. Yalnız bunların uyanıklık dereceleri farklıdır. Şöyle ki :

1 — Cemâdât :

Hakkı zikir ve tesbîh etmekte en uyanık olanlardır. Hiç bir mâişet ve mâ-sivâ düşüncesi olmadan Hakk'a uyan, hükmüne râm olan, emre mutî' ve münkad bulunan varlıklardır. Taş, toprak, su ve madenler ve sâire gibi.

2 — Nebâtât :

Bunlar, Hakk'ı, zikir ve tesbîh etmekte cemâdatdan bir derece noksandırlar. Zira; neşv ü nemâ veya hayâtını idâ-

me, meyvesini (tohumunu) yetiştirmek için, suya, toprağa, güneşe, havaya... ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçları te'min es-nâsında gaflete düçâr olabilirler.

3 — Hayvanat :

Bunların Cenâb-ı Hakk'ı zikir ve tes-bih etmekte dereceleri, nebâtatdan da aşağıdır. Çünkü: büyümeleri, doğum ve çoğalmaları, hastalıkları, hareketleri, maişet için çabaları, ihtilâfları ve çeşitli ihtiyaçları, bunları daha ziyâde gaflete düçâr ediyor.

4 — İnsanlar :

Nebatlar ve hayvanlarda olan bilcüm-le ihtiyaçlarla beraber, akılları itibariyle de, benlik, hayalât, havâtır, hâfıza, şüp-he ve vesveseleri ve dünyevi hırsları, ha-reket ve ihtilafları onları devamlı gafle-te düçâr eder. Bunun için Cenâb-ı Hak in-sanları irşâd kasdıyle «Vahiy» inzâl bu-yurmuş. Nebî ve Resûl göndermiş; hak-kı bildirmiş, tarik-ı hidâyeti göstermiştir. Mevcûdât içinde en çok gaflete mârûz olanlar insanlardır.

Âyet-i Kerime'de

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ
وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ
هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

« O sâlim akıl sâhipleri, öyle insanlardır ki, ayakda iken, otururken, yanları üstünde (yatar) iken, Allah'ı hatırlayıp zikrederler. Göklerin ve yerin yaratılışı hakkında inceden inceye düşünürler ve «Ey Rabbimiz! Sen bunları boşuna yaratmadın; Seni tesbih ederiz.. Bizi ateşin azabından koru!» derler.» (33) buyuruluyor,

Kezâ Âyet-i Kerime :

رَجَالٌ لَا تُلَّهُهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ.

«Öyle ricâl vardır ki, onları, Allah'ın zikrinden ne ticaret alıkor, ne alışveriş!» buyuruluyor. (34)

Kıssa :

Muhammed Bahâeddin Nakşibend Hazretlerinin nezdinde yetişen Muhammed Pârisâ Hazretleri (35) Buhârâ'dan Hicaz'a giderken, yolda bir şehirde sarrâf dükkânına rastlamış : dükkân sâhibi gencin, bir çok müşteriyle altun alış verişi yaptığını görmüş..

Üç cihetten dünyevi durumunu müşâhede eden Muhammed Pârisâ, hayretle, dükkân sahibi gencin kalbine teveccüh etmiş... Keşfen : Kalbinin Hak zikri ile meşgul olduğuna vâkıf olmuş.. Tahsîn ederek :

— Mâşâallah! El kârda, kalb Allah'da!

buyurmuş.

Sonra Hicâz'a vardığında, Beytullah'ı tavâf esnasında bir ak sakallı pir-i fânînin Kâbe'nin örtüsüne sarılıp ağlayarak duâ ettiğini; göz yaşlarının orayı ıslattığını görmüş... Gıpta etmiş :

— Keşke ben de böyle ilticâ etsem, ağlayabilsem demiş. Bir de pir-i fâninin kalbine teveccüh etmiş: keşfen onun iç- den dünyalık istediğine vâkıf olmuş.. üzül- müş.

Buhari ve Müslim'deki Hadis-i Şerif- de :

مَثَلُ الْبَيْتِ الَّذِي يُذَكَّرُ اللَّهُ فِيهِ وَالْبَيْتِ الَّذِي لَا يُذَكَّرُ اللَّهُ فِيهِ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ.

«İçinde Allah zikredilen ev ile Allah zikredilmeyen evin misali, ölü ve dirinin misâli gibidir,» buyurulmuştur.

Burada «Beyt»in iki mânaya şümûlü vardır: Biri bildiğimiz «Ev»dir. (İnsan evi) Diğeri «Kalb» dir. (Hakkın mecâzen beytidir.)

مَثَلُ الَّذِي يُذَكَّرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لَا يُذَكَّرُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ.

Yâni, «Allah»ın zikr-i kesir emrine uyarak ibâdet ve tâat ve güzel ahlâk ile

zıkr-i dâimiye mazhar olmuş insan (kalbi) ile, bunlardan mahrum insan (kalbi) arasındaki fark, cesed dirisi ile cesed ölüsü arasındaki fark gibidir.» Görünüşde diri gibi fakat kalbi mânen ölüdür.

Kıssa :

Sekizinci Hicri asırda yaşayan büyük velilerden Necmüddin Isfehâni Hazretleri, ahibbâsından ve ehlullahdan birinin vefâtında, kabri başında murâkabe hâlinde dururken, o esnâda imam efendinin ölüye telkin verdiğini görür ve gayr-i ihtiyârî Necmüddin Hazretleri güler..

Her zaman vakur ve ciddi olan Hazretin, hiç mütâdı olmayan bu gülüşüne orada bulunanlar hayret ederler... Ve sorarlar :

— Efendi Hazretleri! Böyle bir yerde neden güldünüz?

Necmüddin Isfehâni, keşf hâli olduğu için, söylemekden çekinir. Fakat ısrar ederler.. Mecbur kalır; buyurur ki :

— Telkini, diri ölüye yapar. Bu me-
zardaki zâtın kalbi mânen diridir. O teac-
cüb etdi ve mânen dedi ki : «Elhamdülil-
lah benim kalbim diridir. Bana telkin ve-
ren imâmın kalbi ölüdür. Ölü'nün diriye
telkinine hayret ettim..» demesi üzerine
gayr-i ihtiyârî güldüm, buyurur. (36)

Âyet-i Kerime'de :

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ
تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ.

Gerçek mü'minler, Allah'ın zikri ile
kalbleri itmi'nâna (tam inanmaya) ka-
vuşarak imân edenlerdir.

Uyanık olun! (İyi bilinki) kalbler, an-
cak Allah'ı zikretmekle mutmeim olur.
(tam inanır, yatıştır, huzur bulur). buyu-
ruluyor. (37).

Hadis-i Şeriflerde ise :

عَلَامَةُ حُبِّ اللَّهِ حُبُّ ذِكْرِ اللَّهِ.

«Allah'ı sevmenin alâmeti, Allah'ı
zikretmeyi sevmekdir.»

مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا أَكْثَرَ ذَكَرَهُ.

«Kim bir şeyi severse onu çok zikreder.»

Âyet-i Kerime'de :

فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ

«Yazıklar olsun o kimselere ki : Allah'ı az zikretmekden dolayı, kalpleri kasvete düçâr olmuşlardır.» buyuruluyor. (38)

Kezâ Âyet-i Kerime'de :

وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ.

«Allah'ı zikretmek elbette en büyük (ibâdet) dir.» buyuruluyor. (39)

Muhakkak zikr'ullahın hassası en büyüktür.

Allah Teâlâ zikrin ekberiyyeti ile müekked hükmetmesi, zikrin indellah ef-dal-i â'mâl olduğunu iktizâ ettirir.

İzah :

«Bir kötülük ve münker irtikâb ederken Allah'ı hatırlamanın O'nun bunları nehyini ve va'idini düşünmenin zecr ve men' hususunda te'siri her şeyden büyükdür.» demektir. (40)

İbn-i Abbas radiyallahu anhümâ bu âyete şöyle mâna vermiştir :

«Allah'ın sizi anması, sizin O'nu anmanızdan daha büyükdür. (41)

Âyet-i Kerime :

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونَ.

«Öyle ise siz beni zikr edin, ben de sizi zikr edeyim. Bir de bana zikr ile şükredin, bana küfrân-ı nîmet (nankörlük) etmeyin!» buyuruluyor. (42)

Tefsirlerin beyanına nazaran;

Ey Kullarım! Siz beni kusurunuzla zikredin. Ben sizi mağfiretimle zikrederim.

Ey Kullarım! Siz beni dünyada zikredin; Ben sizi ukbâda zikredeyim.

Ey Kullarım! Siz beni tevbe ile zikredin! Ben sizi afvımla zikredeyim.

Ey Kullarım! Siz beni, itâatla zikredin! Ben sizi rahmetle zikredeyim, demektir.

Âyet-i Kerime :

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ
وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ .

«Îmân edenlere, daha vakit gelmedi mi ki, zikrullah ile ve nâzil olan Kur'ân ile kableri huşû' (korku, yakınlık ve huzur) bulsun!»

Veya :

«Îmân edenlerin zikrullah ile ve Hakdan nâzil olan Kur'ân ile kalblerinin huşû' bulacağı titreyeceği zaman daha gelmedi mi?» (43) itâbı da var.

Hadis-i Şerif'de buyrulduğuna göre :

لَيْسَ يَتَحَسَّرُ أَهْلُ الْجَنَّةِ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا عَلَى سَاعَةٍ مَرَّتْ
بِهِمْ لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِيهَا.

«Cennet ehli, Allah'ın zikrinden gâfil olarak geçirdikleri vakitlerden başka hiç bir şeye hasret ve nedâmet duymayacaklardır.»

Yâni, ehl-i cennet, ancak zikrullah-dan gâfil olarak geçirdikleri dünya zamânına hasret ve nedâmet duyacaklardır.

Dikkat :

İnsanın, İnsân-ı kâmil olabilmesi için Hakk'ın emirlerini tutarak fikr-i müdâm ile zikr-i müdâma mazhariyyeti gerekir.. Bunda hiç bir mâzeret olamaz.

Hadis-i şerifde :

Hesab günü :

— Neden zikirten gâfil bulundun diye sorulunca;

— Dünyâ işlerini tedvir etmek beni meşgul etti, diyene :

— İſin, Süleyman Aleyhisselâm kulumkinden daha mı çokdu? O hem dünya hükümdârı, ve hem peygamber idi.. Bir an Hak'dan gâfil olmadı.

Kezâ bir başkası :

— Hastalığım mâni' oldu, deyince :

— Eyyub Aleyhisselâm kulumdan da mı daha ziyâde hasta idin? Vücudunun her tarafını hastalık ihâta etmişti.. Bir an Hakk'ın zikrinden uzak kalmadı.

Bir diğeri :

— Sıkıntıda, darda idim, diyecek, cevâben :

— Yûnus Aleyhisselâm kulumdan da mı daha darda idin? O balığın karnında yine Hakk'ın tesbîhine devam etti.

Kezâ bir başkası :

— Kuyulara, zindanlara düſdüm de zikredemedim deyince :

— Yûsuf Aleyhisselâm kulumdan da mı daha zor durumda idin?! O, oralarda

bir an Hakk'ın zikrini, fikrini hikmetini unutmadı denilecektir.

Böylece itirâz edenler hep mülzem kılınacaklar, susturulacaklar; mahcub ve nâdim olacaklardır.

Dünyada hâlis insanı «Allah'ın» zikrinden alıkoyacak hiç bir mâni' yoktur. Mâni' olan nefsanî, şeytanî iğvâatdır.

En büyük günahlardan biri de hakkanî düşünce ve işleri bırakıp hırsla dünyaya sarılmaktır. Bundan Allah'a sığınmalıdır.

Müslümanlar dâima Allah'ın emirlerine uymalı, O'na dayanmalıdır. Ve kalbi dâima münşerih olmalıdır.

Şerh-i sadra ait âyetler :

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ

«Allah Teâlâ kimi hidâyete erdirmeği murâd ederse islâma karşı onun sadraına bir inşirah (genişlik) verir.» (44)

أَفَمَنْ شَرَّحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِّنْ رَبِّهِ.

«Allah'ın islâmiyet için sadrına inşa-
rah verdiği bir kimse, Rabbinden bir nur
üzerindedir. (Kalbi mühürlü kişi gibi mi-
dir?)* (45)

رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي.

«Ey Rabîm! Benim sadrıma genişlik
ver!» İnşirah ver! (46)

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ.

«Hâbîbim! Senin sadrını (göğsünü,
senin faydan için açıp da) genişletmedik
mi?» İnşirah vermedik mi (47)

—oOo—

Dördüncü Esas

GECE AZ UYUMAK

- Namaz kılmak,
- İstiğfâr etmek.
- Allah'ı zikretmek,
- Hakk'ı tesbîh etmek,

Âyet-i Kerimelerde buyuruluyor :

وَأذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ
وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا.

«Sabah ve akşam Rabbinin ismini zikret! Gecenin bir kısmında Rabbine secde et! (Namaz kıl) ve gecenin uzun bir kısmında da O'nu tesbîh et!» (48)

كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ * وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ
يَسْتَغْفِرُونَ.

«(Gerçekden takvâ sâhibi olanlar) gecenin az bir kısmında uyurlar. Seher vakitlerinde hep istiğfâr ederler.» (49)

تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا
وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ.

«(O müttakî kimseler, geceleri namaz kılmak ve istiğfâr etmek için) yanlarını (tatlı) yataklarından kaldırırlar; Rablerine, azabından korkarak ve rahmetini umarak duâ ederler (muradlarını isterler, yalvarırlar.) Kendilerine verdiğiniz rızıklardan da hayır yollarına infâk ederler, (verirler.)» (50)

Dikkat!

Cenâb-ı Hakk kullarına ziyâde merhametinden dolayı muttakî kullarının böyle olduklarını hikâye tarikiyle anlatıyor. Emir şeklinde değil de; Hâlis kullarım böyle yaparlar.. diye, beyân buyuruyor... Ârife bu işâret kâfidir!..

Âyet-i Kerime'de :

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ.

«Gecenin bir kısmında da uyanıp kendin için nâfile (fazla bir ibâdet) olmak üzere, namaz kıl!» buyuruluyor. (51)

Dikkat!

Bu âyet-i kerimenin beyânından anlaşılıyor ki, gece kalkmak teheccüd namazı kılmak, Peygamber Sallallahu Teâlâ Aleyhi ve Sellem'e vâcibdir. Bizlere müekked sünnetdir. (2, 4, 6... rek'at)

—oOo—

SÂLİHLERLE OTURMAK SÂDIKLARLA BERABER OLMAK

Âyet-i Kerime'de :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ.

«Ey imân edenler! Allah'dan korkun (emirlerine uyun, korunun) da sâdıklarla (imânında ve sözünde doğru olanlarla) beraber olun!» buyruluyor. 52)

مُجَالَسَةُ الصَّالِحِينَ. Sâlihlerle oturmak,

İyi niyetli insanlarla sohbet etmek insanın yetişmesi için elzemdır. Din-i İslâm sohbetle gelişmiştir. Ashâb sohbetle yetişmiştir. Yolumuz sohbet yoludur.

Meşrû olarak en lüzumlu şey ne ise sohbetin mevzûu odur.

Sohbetde;

- zikir,
- fikir,
- şükür,
- ilim,
- edeb,
- hizmet,
- himmet ve tevfik mevcuttur.

Dikkat!

Sohbeti bırakan bunları bırakmış olur.

Sakınmak emri :

فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ.

«Zâlimlerden olan kavim ile (maslahatı, işi) görüşükten sonra daha oturmayın! (hemen ayrılın!)» (53)

Kalbden kalbe in'ikâs olur. Karşındanın kasvet hâli sana geçer. Sirke küünden sirke sızar; bal küpünden bal sızar.

Sohbet, meşveret, iş; sâdık ve sâlih işlerle olmalıdır. Sâdık ve sâlih olanlar nefislerine zulmetmişlerdir. Onlara hayra bir meyil görülmediği takdirde, arûri olan görüşmeyi yapıp, oturmadan erhal uzaklaşmalıdır.

Kıssa :

1340 Hicri senesinde İstanbul'da Ayaofya Câmîinde mevlid okunuyor. Câmî' nahfellerine kadar dolu. Ulemâ ve talebe hep sarıklı olarak câmide bulunuyorlar. O zamanki müslüman cemaatının ekserisi ilim ehli olarak, çeşitli durumları topluluğa başka bir heybet veriyor. Zamanın güzide hâfızları Kur'ân-ı Kerim ve mevlid-i şerif okumağa başlıyorlar.

Beylerbeyili Âdil Bey isminde, mânevî hal sâhibi ve keşfi açık bir zat da kür-

siye yakın bir yerde oturmuş, dinliyor...

Biraz sonra, Âdil Bey'e bir inkıbâz hâli gelir.. Sıkılır, bunalır, daralır.. Halbuki Ayasofya gibi bir câmî'de, cemâat-ı müslimin içinde, Kur'an ve mevlid okunurken böyle bir kabz ve sıkılma hâli olmaması gerekir.

Merakla sebebini araşdırır.. Bir de ne görsün?! Karşısında kasvet-i kalbe mübetelâ bir adam var... Göğsü göğsüne karşı gelmiş.. Oradan akis alarak sıkıldığını anlar. Ve yerini değiştirir. Biraz ferahlar. Fakat onun te'sirini bir hafta kadar gideremez...

Böyle haller bir çok mü'minlerin de başlarından geçmektedir. Binâenaleyh; insan, yanında veya karşısında oturanların sâlih ve sâdik ve kalbi saf kimseler olmalarına dikkat etmesi lâzımdır.

Mecelle kâidelerindendir :

- Def'i mefsedet, celb-i menfeatten evlâdır.

- Mâni, ile muktazî cem' oldukda; mâ-nî' takdim edilir :

Yolu kapatan mânia, kaldırılır, sonra yoldan geçilir.

Yaranın evvelâ mikrobu temizlenir, sonra merhem sürülür.

NETİCE

Mükerrem insanın yetişmesi için gerekli bu beş esas'a hâlisâne riâyet etmek ve neticede «sâdıklarla beraber olmak» emr-i ilâhisine uyularak insan biiznillâh **insân-ı kâmil** olur.

Evvelki hallere; tâlim - terbiye.

Sonrakine, seyr u sülûk tâbir olunur.

Seyr u sülûkun sırası şöyledir :

Vâris-i Enbiyâ olan, şeriat, tarikat, mârifet ve hakikat ehli bulunan bir Mürşid-i Kâmil'e intisâb edilir. Vereceği evrâd, ezkâr, ed'iyeye ihlâsla devâm olunur. Sohbet ve hizmetine devamla bilcümle nesâyihine ihtimâm edilir.

Hâssaten zikrullah telkinine dikkat ve gayret ile merhale kat'edilir.

Şöyle ki :

Halim ve teslimiyetli olanlara müstehab istihâreyi müteâkib Zikrullah telkini yapılır :

«Allah» zikrinin «Kalb» de yer etmesi «Veled-i Kalb» zuhûr etmesi lâzımdır.

Sonra «Ruh»a, oradan «Sırr»a, oradan da «Hafî»ye, oradan «Ahfâ»ya, oradan da «Nefs-i nâtika»ya, oradan da vücûdun «Zikr-i Küll'e» yâni Zikr-i sultânî'ye intikâli gerekir.

Böylece bütün sadrı (göğsü) ve vücûdu hücrelerine kadar zikrullahın feyzi sarmalıdır. Bu aynı zamanda sadrın inşirâhıdır.

Bunlardan sonra :

«Nefy ü isbat» dersleri gelir.

Bu, kelime-i tevhid ile nefes almadan usulüne göre yapılır.

Sonra sıra ile :

● Murâkabe-i ehadiyet :

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ * وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ .

● Murâkabe-i ma'iyet :

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَا كُنْتُمْ.

● Murâkabe-i akrabiyet :

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ.

● Murâkabe-i muhabbet :

يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ.

Âyetlerinin mânalarını derin teemmül, tefekkür, tekabbül ve murâkabe ile yapılır.

Dikkat :

1 — Bu dersler kemâl-i ihlâs ve teslimiyet-i tâmmeye üzere bulunan müstaid müridâna bizzat üstâzının tâlimi ile olur.

Her dersin bir müddet devâm etmesi ve gereken işâret ve in'ikâsı ve hâlin, üzerinde görülmesiyle diğer derse geçilir.

Kendi kendine, nazari bilgilerle bunları yapmak mahzurludur.

2 — Bu dersler sâlikde yükseldikçe ahlâk-ı fâzılası da beraber yükselmesi şarttır : Sabır, sekînet, istikâmet, ünsi-

yet, himmet, sehâvet, hilim... gibi bütün güzel ahlâk ile mütehallık olmalıdır.

Allah'ın tevfiikiyle insân-ı kâmil mertebesine, felâh'a ermelidir.

İlâhi dâ'vet :

وَاللّٰهُ يَدْعُوْا اِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَاءُ اِلَى
صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ .

«Allah (insanı) selâm evine (huzur ve felâha, cennete) dâ'vet eder. Ve dileğini ve dileyeni sırât-ı müstakîme (doğru yola) hidâyet eder, (iletir)» (54)

İlâhi tebşîr :

وَالَّذِيْنَ جَاهَدُوْا فِيْنَا لَنَهْدِيْنَهُمْ سُبُوْلَنَا وَاِنَّ اللّٰهَ
لَمَعَ الْمُجْسِمِيْنَ .

«Bizim uğrumuzda cihâd (55) edenlere bütün yollarımızı gösteririz. Muhakkak Allah (bu cihâdı) en güzel yapanlarla beraberdir.» (56)

Bu serdedilen esaslara kemâl-i ihlâs, teslimiyet ve gayretle devâm eden ve Allah'ın tevfikıyla muvaffak olan mü'minde «Mükerrem insan» olarak şu vasıfların bulunması lâzımdır :

«Mükerrem insan», Allah'a inanır, Kur'ân'a sarılır, emirlerini tutar, nehiyelerinden kaçır; Hakkın rızâsını kazanmağa çalışır.

«Mükerrem insan» Peygambere tâbi olur. Hadislere bağlanır, icâblarına uyar; Onun işlediğini işler, işlemediğini işlemez; sünnetini tutmaya, sevgisini kazanmağa hâlisâne çalışır.

«Mükerrem insan», İslâmî bilgisini arttırır, hakkı bâtıldan temyiz melekesini kuvvetlendirir. Zekâsı, irfânı dâ'ima doğruyu ve hayrı seçer... Hak yolunda yürür, hatâyâ düşmez, kendi fitratını anlar, tabii kanunların icâblarına uyar, hakikatleri idrâk eder. Durumlara firâsetle âgâh olur.

Hâlikına ibâdet ve itâatı ön plâna alır ve sâdikâne devâm eder. Melekelerini ve diğer bütün kabiliyetlerini yerli ye-

rince isti'mâl eder.

Gözlerini hakikati görmek için, kulaklarını doğruyu işitmek için, akını doğruyu bulmak için kullanır.

«Mükerrem insan» Hak yoluna bütün kalbiyle, kalıbıyla, ruhuyle bağlanır. Hak ehlidir. O, artık hakkı bilir, doğruyu görür, rabbine, hâlikına cân ü gönülden teslim olur.

«Mükerrem insan» Hakşinasdır, vâzi-feşinasdır, dürüsttür. Bütün güzel ahlâk yani Kur'ân ahlâkı onun huyu olmuştur.

Bu halleriyle o, iyiyi kötüden, hayrı şerden, nuru zulmetten, helâli haramdan, ehemmi mühimden ayırdeder... Müsbet yolda gider... Felâha erer.

O, ilmini, hizmetini, takvasını, artırdıkça biiznillah yükselecektir :

Allahü zü'l-celâli bütün esmâ ve sıfatlarıyla bilir. Tecellilerinin ma'nasını anlar. Hükmüne râm olur. Hadisâtın netâyicini sabırla gözetir. İşin önünü, sonunu düşünür. Hayat yolculuğunun nereye varacağını bilir.

Káinatın sırları hakkında afâki bir görüŖe sahibdir. Tabiatın esrârına ehliyeti nisbetinde vâkıfdır. İlâhi ilhamlara mazhardır.

Her attığı adımı, her tuttuğı işi bilir, hayırlı neticesine erer.

İlim sâhasında tabii kanunların icâb-larına uyar. İnsana müsahhar kılınan eşyâyı meşrú' yollardan hizmetlerde kullanır. Yerde gökde mevcut olan her şeyi beşeriyetin hayrına, menfaatine kullanmak için gayret sarfeder :

İlmi, eşyâyı, imkânı hep hayra âlet eder. Şerre âlet etmez!..

Fenni, san'atı, hizmeti dâima iyiye, faydaya, düzgüne, safâya hasreder.

Bitmez, tükenmez, kudret ve kuvvet ve imkân sâhibi olan «Allah»a dayanır, güvenir; O'nunla olur. Hâdisatın esbâbına tevessülde meşru' yollardan teşebbüs-te bulunur; muvaffak olur. Ve dâima huzur içindedir :

Bu dñnyanın bir geçit, bir tarla oldu-

ğunu bilir... Burada ne ekerse, âhıretde o biçilir düşüncesiyle en iyiyi ekmeğe, yapmağa çalışır.

Beşeriyete hizmet duygusu, onda en tabii bir haldir. Kendisi için arzu ettiği hayrı, herkes için de arzu eder.

İlâhi tebliğler, sünnetler ve ahlâk-ı islâmiyye onun rehberidir.

Allah bu imân ve imkânı ona verdiği için dâimâ Hâlikına minnettar ve her vesile ile hamd ü şükrünü artırmakda uyanıktır... Her a'zâsının hakkını, şükrünü fiilleriyle ifâ eder.

Ma'rifetullah ve ma'nevi ilimlerini iletirmekle berâber, mesleğine ve meşrebine göre faydalı ilimlerin her şubesinde en yüksek rütbeyi ihrâz etmeğe çalışır :

Her faydalı bilgiyi öğrenmek ona farzdır. Onu insanlığın hayrına kullanmayı şîâr edinir.

Geçmişin bütün iyilik ve kötülükle-

rinden ibret alır, faydalanır. Beşeriyetin dâima sulh u salâhına duâ ve hizmet eder.

Siyâsette, salâh, adâlet, meşveret ve fazilete müstenid düzenleri takdir ve teşvik eder. Devletin, insana bir Allah emâneti olduğunu bilir ve her işi ehillerine tevdi' eder. Öylece insanları hüsn-i idârede hakkı, hukuku gözeterek cem'iyette huzur ve refâhı sağlar.

Ahlâk bakımından «Mükerrem insan» dâima ihlâs ve takvâ, samîmiyyet ve hakikat aşkı ile «Allah'ın has kulu» olarak vazife görür ve onun emirlerine uyar, rızâsını gözetir...

Kendisine verilen bu mükerremiyyet ve takvâ halinin, Cânib-i izzetten bir bahşâyış-i sübhânî olduğunu dâima düşünererek ve şükrederek bundan mahrum olan bir çok insanlara da duâ ve telkinde bulunarak, onların da bu oluşa ermelerini ister ve bunun için : «Hikmetle, iknâ' edici büyük kelâmlarla ve güzel mevıza ve

kıssalarla ve en güzel tarzda mücadelelerle Hakka da'vet eder»

Fıkhî bilgisini artırır, icablarına dâima uyar.

Allah Teâlâ'nın emirlerine uygun yaşamının, mutlaka insanların da menfaatine uygun olacağını idrâk ile imrâr-ı hayât eder. Ve diğer insanları da bu yola teşvike çalışır, yani cihâd eyler...

«Mükerrem insan» bütün hayâtının hesâbını bir gün Allah'a vereceğini hiç aklından çıkarmaz. Ve büyük hesâba çekilmeden, kendi nefsinin hesâba çeker.

Mesûliyet hissi ve ümidle korku arasında olmak duygusu dâima fikrini sarar. Bir an bile gaflete düşmemeğe nefse ve şeytana uymamağa gayret eder.

Sıhhatinin kıymetini bilir; itidal üzere gıdâsını alır, vücudunu korur. Boş zamanlarını dâima değerlendirir.

Bu vaziyette yaşayan, artık «Mükerremiyet» ve «takvâ» merhalelerinde durmadan tekâmül etmekte ve beka sıralarına vakıf olarak Ehadiyyet deryasında yüzmektedir.

Onun ahlâkindaki mükemmeliyet, hayatındaki intizam, diğer insanlara örnek olacaktır.

Sahih akide, sâlih amel, hayırlı iş onun umumî vasfıdır.

Müslümanları sevmek, gayr-i müslimlere acımak, bütün mahlûkat ve mevcûdatın abes yaratılmadığını bilmek ve ona göre davranmak mükerrem insanın şîârıdır.

Birr ü ihsan ve muâvenette ve güzel ve faydalı şeyi duyurmakta âli himmet sâhibidir. Bu hususda fedâkârlığı hiç elden bırakmaz.

Ona kötü fikirler gelmez, kimseye fenalığı dokunmaz. O hırs ve sapıklık bilmez ve asla yalan söylemez, hiç bir fikri, şahsı ve eşyâyı istismâr etmez.

İnsanlar arasında ırk, renk, bölge, din, kabile, zümre, sınıf farkı gözetmez.

İlim, fazîlet, takvâ, sa'y ehillerine lâ-
nık oldukları alâkayı, hürmeti ve takdiri
gösterir.

Fakir, zengin, miskin ve yardıma
muhtaç olanların hallerine göre gereken
yardımı ve hizmeti yapar. Dâimâ mürüv-
vet ehli olduğunu isbatlar.

Yaptıklarını hep Allah için yapar;
karşılık gözetmez. Ve her yaptığını Kur'-
n'a, hadîse ve ehlullah âdetine ve meşrû'
izâma uygun olarak tam yapar.

Fikrin ve işin kötüsünü, bâtilını tef-
rika ve fitne doğurmasını asla kabul etmez;
câb eden uyarmada bulunur.

Sarih olarak, Hakka, Kur'ân'a, Pey-
amber-i zîşana, ve mükerrem insana
arşı gelenleri usûlü dâiresinde uyarır.

Fısk u fücür ve fesâd erbâbının ve
ulüm ehillerinin baskılarına, tasallutla-
ma, yaygaralarına meydan vermez. Şa-
et kötülerin tazyikı şiddetlenir, artarsa;

«Allah»a ve Allah'ın kevnî kanun ve emirlerine dayanarak mukabelede bulunur, mücâhede eder, ölümü de göze alarak hakkı, hukuku savunur.

Onu, bu dünyada hiç bir kötü baskı ve te'sir bu «İslâm yolu»ndan çeviremez. Zira kıyamete kadar bakî olan hak dînin emaneti «mükerrem insan»ın sırtındadır. Baskı gördükçe tazelenir!...

Mükerrem insan, en şerefli ve en muhterem insandır.

Dünyâda hiç kimse ondan üstün olamaz. Onu Allahü zü'l-celâl Kur'ân'ında öğmüştür. O Kaadir-i Mutlakdan başkasına boyun eğmez, el açmaz, o kendini varlığın hizmetine vermiştir, fenâ fi'r-re-sûl olmuştur.

Mükerrem insan! en kudretlidir, en nüfuzludur.

Dünyada hiç kimse ondan daha kuvvetli ve nüfuzlu olamaz. O Allah zü'l-Ce-

âl'e dayanmıştır, güvenmiştir, Allah ki râmütenahî kudret ve kuvvetlerin mutlak sâhibidir. Mükerrerrem İnsan da O'nun yeryüzünde nâibidir.

Mükerrerrem insan, zühd, takvâ ve kanaat ehli olmasıyla da en müreffehdir, en zengindir.

Dünyada hiç bir insan ondan daha refah içinde ve zengin olamaz. Çünkü o ma'kul bir zühd ve takvâ içinde hizmet ve kanaat ehlidir. Hâkim-i Mutlak'ın kuldur, Yani «Abdü'l-Hâkim»dir. Aynı zamanda Abdül-hakim'dir de. Onun her hüküm ve hikmetine uyma şuûruna sahibidir. Ve her hâdisede bir hikmet olduğunu bilir, hüzne ve ye'se düşmez... Refah içindedir.

Mükerrerrem insan en muhteremdir. En sevilen kimsedir.

Dünyada hiç kimse ondan daha merhamete şâyan ve sevgili olamaz. Çünkü hep hayr u hasenât içinde hayat sürmektedir. Cem'iiyyetde her ferde yardım ve hizmet için kendini vakfetmiştir. Bu işi

sırf Allah rızâsı için hâlisane yaptığından dolayı ve herkese faydası olmasına binâ-en, onu sevmemek, ona hürmet etmemek bir sapıklıktır veya gaflettir.

Mükerrem insan, en itimad edilen, en hayırlı insandır.

Dünyada ondan emin, ondan hayırlı bir insan olamaz. Zirâ Allah'a imânı, ve Allah'ın emirlerine uyması itibariyle dâima doğru ve sâdikane hareket eder ve bundan elbette ki emniyet ve hayır doğar. O her an Allahü zü'l-Celâl'in hâzır ve nâzır olduğunun ve her niyet ve ef'-âlimize vakıf ve murâkib bulunduğunun idrâki içindedir. Onun rızasını kazanmak yolunda tenhâda ve kalabalıkda hep a'mâl-i saliha ile meşguldür.

Bu itibarla insan olarak, «mükerrem insan» yer yüzünün yüz akıdır. Eşref-i mahlûkdur. İslâmın mümessilidir. Rahmete me'murdur. Her insanın, her şeyin iyiliğini düşünür. O, kötülere ve kötülüğünden dolayı derde düşmüşlere de duâcıdır. Âlemin hayrını isteyen bir tıynet mâlikdir.

Bu sıfatla, o, dünyâda da en huzuru yaşama hakkına sahibdir. Hiç bir insan ondan daha huzurlu yaşama hakkına nâlık değildir.

Gayr-i müslimlerin geçici, muvakkat, hırslı ve nefsânî yaşamalarının sonu hep hüsrandır. Mükerrer insanın beka-ya kanat açan huzurlu yaşaması ile diğerleri mukayese edilemez.

Bu kadar müzeyyen ve güzel vasıfların sâhibi olan «mükerrer insan» bu durumlarından dolayı asla kibir ve ucbe düşünmez. Bu güzel hallerin sırf ihsân-ı ilâhî olduğunu idrak ederek tevâzu' ve hatta mahviyyet ehli olarak hayat sürer.

Gayr-i müslimlere, sapıklara, gâfil ve câhillere karşı hamden-lillâh tefâhuru, durum icâbı zarurî bir beyandır, islâm şerefının izhârıdır. Şahsî ve nefsi değildir. Bu gerçek müslümanın sıfatıdır.

Bir de «mükerrer insan» dünyevî her ne meslekte ve meşrebde ve vazifede bulunursa bulunsun bu mübârek vasfa erdikten sonra da o vazifesini daha dürüst,

daha zevkli, yapması mümkün olacaktır. Erdiđi maddî ve ma'nevî hal, onu asla böbürlenmeğe, başkalarından kendini üstün görmeğe sevketmez!..

O, ilmi, eşyâyı, âlet ve fennî, imkânları hep hayra kullanan ve bu hayırda bütün insanlığı hatta varlığı düşünen bir seciyye ve mefkûre sahibidir.

«Mükerrem insan» Cenâb-ı Hakkın âlemlere rahmet olarak gönderdiği Seyyidü'l-Mürselin ve Hâtemün - Nebiyyin olan Hazret-i Muhammed Mustafâ - salallahu teâlâ aleyhi ve sellem -'in bu zamanda nâibidir.

Bir insan mükerremiyyet mertebesine erişdikten sonra dünyâda hürmete şayan, şerefli bir hayat sürerek yüz akıyla hakka kavuşmasını, âhıret âleminde de rahmete mazhar olmasını biiznillah sağlayacaktır.

O, beka âleminde, Hâlikin nâmünetâhî ni'metlerine müstağrak olarak, ni'met-i uzmâ olan Cemâlullâh'ı görmeğe nâil olacak ve ebediyyetlere intikal edecek ve